

Autorul studiului propune ca Academia de Științe a U.R.S.S. să întreprindă publicarea operelor complete ale lui A. Cantemir.

Mica monografie a lui M. I. Radovski, bine îngrijită, prevăzută și cu zece facsimile reprezentând scrisori de ale lui Antioh, foi de titlu ale operelor lui mai însemnate, tablourile lui Dimitrie și Antioh, ne dă o imagine clară a figurii și activității lui Antioh Cantemir. Folosind în mod critic literatura existentă în această problemă, inserind în expunere date inedite extrase din arhive, autorul reușește să lămurească problema centrală a studiului, aceea a legăturilor lui A. Cantemir cu Academia din Petersburg. Totodată el face o serie de alte precizări și dă unele sugestii, citind mai multe date ce privesc istoria Moldovei. Pe bună dreptate autorul își exprimă convingerea că și depistarea arhivelor străine poate duce la rezultate interesante.

Adăogăm că asemenea date nu lipsesc nici în arhivele românești, cel puțin în ce privește procesul pentru avere dus ani de zile de către fiii și urmașii lui D. Cantemir, fapt menționat doar în treacăt de M. I. Radovski (p. 23). Dacă se va iniția o acțiune de strângere cit mai largă a informațiilor inedite străine despre Cantemirești, după cum sugerează autorul, atunci nu vor trebui ignorate nici arhivele românești. Întrucât Cantemireștii au avut averi și în Principatele Române, s-au iscat și aici procese și pînă tîrziu au apărut rude indirecte ale Cantemireștilor ridicînd pretenții. Găsim, de exemplu, în această privință citeva acte din anii 1822—1823. În această vreme biv vel logofătul Costandin Cimpineanu din Țara Românească trimitea pe Scarlat Barbovici în Rusia să ia în primire partea ce-i revine lui «din averea mortului eneaz Dimitrie Cantemir». (Arh. St. Buc., Condicta Logof. streinilor 1047, sub dată). În acest scop boierii îi eliberară lui C. Cimpineanu un atestat că se înrudește cu Cantemireștii. Altă dată se discută problema clironomilor din țară ai Cantemireștilor (Arh. St. Buc., Condicta 1122, p. 146; Condicta logof. streinilor 1046, registru). Găsim date și mult mai tîrziu. Astfel, în 1864, consulatul Rusiei cerea informații despre strămoșii supusului rus Ivan Indutnîi, care a trecut în Rusia «cu Cantemir, după războiul lui Petru cel Mare cu turcii» (Arh. Min. Ext., pach. 281, nr. inv. 4771).

Aceste exemple arată că o depistare atentă a arhivelor poate desigur să scoată la iveală și alte date indirecte, mai vechi, despre Cantemirești în general, îmbogățind și mai mult cunoașterea acestei familii care a dat pe Dimitrie, Antioh și Maria Cantemir¹.

S. IANCOVICI

E.M. DVOICENCO — MARCOVA, *Пушкин и народное творчество Молдавии и Валахии*. Extras din *Из истории литературных связей XIX века*. Академия Наук СССР. Институт Мировой литературы им. А. М. Горького, Moscova, 1962, p. 65—88.

Continuîndu-și cercetările asupra legăturilor literare ruso-române, E. M. Dvoicenco-Marcova aduce cu articolul *Пушкин și creația populară din Moldova și Țara Românească* o nouă contribuție la lămurirea unor pagini din creația lui A. S. Pușkin. Pușkin poate fi socotit, arată autoarea, unul dintre primii cercetători ai folclorului românesc, întrucît, cu mult timp înainte de publicarea cîntecelor populare românești, el le-a pus în circulație în forma literară pe care le-a dat-o în limba rusă. Astfel, balada «Șalul negru», întocmită de Pușkin pe baza unui cîntec popular moldovenesc auzit de la Mariuța (Mărioara?) curînd după venirea sa la Chișinău, în septembrie 1820, a fost publicată în «журнале «Сын отечества» și «Благонамеренный». Această baladă a devenit foarte populară în Rusia, unde nu numai că a fost citită și apreciată de un public larg, dar s-a bucurat de mare succes în lumea muzicienilor și compozitorilor. Tradusă în românește de C. Negruzzi, balada «Șalul negru» a lui Pușkin, a căpătat o largă circulație în țara noastră, fiind cîntată de tarafurile lăutărești pînă la sfîrșitul secolului trecut.

Dacă în balada «Șalul negru» Pușkin a prelucrat o creație a folclorului românesc ce nu a mai fost descoperită, în schimb cunoscutul cîntec popular «Arde-mă, frige-mă» a fost introdus ca atare de Pușkin în poemul său «Țigani». Se știe că textul acestui cîntec a inspirat pe compozitori ca Ceaicovski, Rahmaninov, Rubinstein ș.a.

¹ Vezi «Русская старина», 1897, nr. 1—3, p. 49—70; 401—417; 425—451; Kidel Alex., *Maria Cantemir (femeia cea mai cultă din epoca lui Petru cel Mare)*, 1934, 30 p.